

CÂTEVA SFATURI ÎNCĂ VALABILE (DAR NEÎMPLINITE) DINTR-O CORESPONDENȚĂ CU CONSTANTIN NOICA

QUELQUES CONSEILS ENCORE VALABLES (MAIS NON RÉALISÉS) D'UNE CORRESPONDANCE AVEC CONSTANTIN NOICA

RÉSUMÉ

Accompagnées d'un bref commentaire concernant leurs valeur païdeique, valable jusqu'à nos jours, l'auteur présente ici neuf lettres d'une correspondance personnelle avec le grand philosophe roumaine Constantin Noica, correspondance passée dans les années 1971-1986.

Datorăm începutul corespondenței noastre cu Constantin Noica¹ unui alt filosof și scriitor român pe nedrept puțin cunoscut, și anume Petre Hossu (doctorand al lui Lucian Blaga și fost asistent al lui D. D. Roșca până în 1950, când a fost epurat din învățământ)², care, prin 1971, cu generozitatea-i arhicunoscută, ne-a oferit adresa acestuia, cu îndemnul de a-i scrie. Ceea ce am și făcut “cu absolută sinceritate”, în prima scrisoare, a cărei ciornă, din întâmplare, o mai păstrăm, cerându-ne iertare pentru “brutala îndrăzneală” de a-i fi tulburat liniștea creatoare, surprinzându-l poate în clipe de meditație, care, odată întreruptă, ar putea frustra omenirea de idei mari, tocmai acelea care, chiar atunci, erau sortite să vină pe lume etc., etc.; tânguindu-ne, în continuare, pentru faptul de a fi pierdut pentru totdeauna, poate, cărțile Domniei Sale, *Douăzeci și șapte de trepte ale realului*³ și *Rostirea filozofică românească*⁴ – ca atare, în setea noastră inconștientă, mai degrabă bibliofilă decât una acut metafizică, pur și simplu, i le “cerșeam”.

Scopul publicării corespondenței filosofului către noi nu este decât unul strict epistolografico-memorialistic – dacă se poate spune așa; nedorindu-se nici pe departe alimentarea, într-un fel sau altul, a așa-zisului “dosar Noica”, ci doar evidențierea virtuților paideice ale acestor scrisori. De fapt, în economia lucrării de față, nici nu putem prezenta măcar un minimum de date despre opera și viața sa sau despre ce a însemnat “fenomenul” Noica în cultura română⁵. Marelui filozof i-au fost, de altfel, consacrate numeroase cărți și ample studii (monografii, exegeze, evocări etc.), îndeosebi de către prietenii sau discipolii apropiați⁶ iar autori străini⁷, interesați de “Școala de la Păltiniș”, au prezentat

¹ Constantin Noica (1909-1987) este cel mai important filosof român de la L. Blaga și Mircea Florian încoace, situat, alături de aceștia, ca autorii ce “reprezintă cea mai originală contribuție la filosofia pură”. Vezi V. Nemoianu, *Mihai Șora și tradițiile filosofice românești*, posfață la M. Șora, *Despre dialogul interior*, București, Editura Humanitas, 1995, p. 224.

² Petre Hossu (1922-1998) este autorul faimosului eseu *Despre condiția umană* (Tipografia “Cartea Românească din Cluj”, Sibiu, 1944), cel care a realizat prima traducere integrală în românește a celor *O mie și una de nopți* și a *Fenomenului uman* de Theillard de Chardin. Vezi Andrei I. Hossu, *Petre Hossu – Repere (auto)bio-bibliografice*, în *Limes*, Zalău, anul 1, nr. 4/1998, p.169-171.

³ *Douăzeci și șapte de trepte ale realului* (București, Editura Științifică) este prima carte de sine stătătoare apărută sub semnătura filosofului după 1965. În același an, 1969, însoțită de un întins comentariu, îi mai apare o traducere din Platon, “*Lysis*. Cu un eseu despre înțelesul grec al dragostei de oameni și lucruri” (București, Editura pentru Literatura Universală).

⁴ Fiind abonat, pe vremea aceea, la mai toate revistele literare din țară, evident că aveam decupate sau copiate aproape toate fragmentele din această carte, apărute consecutiv, în serial, în *Cronica* (an II, 1967, nr. 42 (oct.), 44, 46, 48, 50 și an III, 1968, nr. 4 (ian.), *Gazeta Literară*, an XV (1968), nr. 9 (febr.), 10, 11, 13, 15 (april.) și în *România Literară* (de la anul I, nr. 1, 1968, oct. 10 până la anul II (1969), nr. 8 (febr. 27)). În volum, *Rostirea filozofică românească* va apare în 1970, la Editura Științifică.

⁵ Dar, oricine, interesat fiind să-și facă o idee despre aceste aspecte, este de ajuns să deschidă la pagina de titlu oricare dintre cărțile autorului *Devenirii întru ființă*, apărute după 1990, la Editura Humanitas, spre a vedea, de fiecare dată, în stânga, pe verso forțatului, o succintă prezentare a vieții și înșiruirea operelor sale principale.

⁶ G. Liiceanu, *Jurnalul de la Păltiniș. Un model paideic în cultura umanistă*, București, Editura Cartea Românească, 1983, 240 p. (1991, Editura Humanitas, ediție revăzută și adăugită; 1996, ediția a III-a); G. Liiceanu (prezentat și îngrijit de), *Epistolar*, București, Editura Cartea Românească, 1987, 335 p.; G. Liiceanu, *Filozofia și paradigma feminină a auditoriului*, în Idem, *Cearta cu filozofia*, București, Editura Humanitas, 1992, p. 7-46; A. Pleșu, *Constantin Noica între filozofie și înțelepciune și Ce am învățat de la Constantin Noica*, în Idem, *Limba păsărilor*, București, Editura Humanitas, 1994, p. 195-203, 204-213; A. Marga, cap. *Rățiune și creație*, în Idem *Raționalitate, comunicare, argumentare*, Cluj, Editura Dacia, 1991, p. 172-191.

⁷ Cl. Karnoouh, cap. *Constantin Noica, metafizician al etniei-națiunii*, în Idem, *Românii. Tipologie și mentalități*, București, Editura Humanitas, 1994, p. 171-207; K. Verdery, cap. “Școala” filozofului Constantin Noica, în Idem *Compromis și rezistență. Cultura română sub Ceaușescu*, București, Editura Humanitas, 1994, p. 249-300; A. Laiguel-Lavastine, *Filosofie*

“la rece” fundamentele filosofiei nicasiene și/sau perioada elaborării acesteia. S-a scris cu multă îndreptățire despre marele talent scriitoricesc al filosofului, despre acea cuceritoare “paradigmă feminină a auditoriului” specifică filosofiei sale. Despre fascinația autorului *Scrisorilor despre logica lui Hermes* în rândul tinerilor în formare (și nu numai) a vorbit admirabil Mihai Șora⁸. Din corul comentatorilor, evident că nu lipsesc nici detractorii, cei care au creat un așa-zis “complex” sau “caz Noica”, dar nici apărătorii “pătimași” ai autorului celor *Șase maladii ale spiritului*, ba chiar avem parte chiar și de o despărțire simbolică de filosof⁹.

Odată cu anii '67-'68, Constantin Noica începea să-și publice simultan operele la care lucra sau pe cele de sertar, în mai multe reviste culturale din țară. Nu cunoaștem un alt autor, filosof autentic, la fel de prodigios în acei ani. Astfel, dintr-o ordonare sinoptică¹⁰, alcătuită ad-hoc, cuprinzând publicațiile și numărul articolelor apărute sub semnătura lui între anii 1966-1987, reiese că acesta a publicat nu mai puțin de 410 articole în 37 de reviste¹¹. Dacă ar fi să urmărim doar anul 1968, observăm prezența filosofului în peisajul publicisticii românești cu 35 de apariții în 9 publicații, 27 sunt în serial (în *Cronica* – Iași, *Gazeta Literară* și *România Literară* – București). Am recurs la aceste considerații statistice privind activitatea publicistică a filosofului în ideea de a sugera astfel atât împrejurările în care s-a purtat corespondența noastră, cât și impactul imediat al scrierilor sale la nivel național.

Se impun câteva observații privitoare atât la scrisorile trimise de către noi, cât și la cele primite din partea filosofului Constantin Noica. În primul rând, trebuie să amintim că toate scrisorile noastre i-au fost expediate pe adresele din București (Aleea Ornamentului 4, Bloc E-9, ap. 34, Berceni – București V și respectiv: Str. Drumul Taberei 66, sc. B, ap. 56, București VII), iar ale filosofului, primele patru, sunt expediate din capitală, după care, cu excepția ultimei, toate vor fi scrise și expediate de la Păltiniș, județul Sibiu, unde, cum bine știm, autorul *Modelului cultural european* s-a retras după ieșirea la pensie, în 1975. Corespondența se întinde pe o perioadă cuprinsă între 1971-1987, dar există o întrerupere între anii 1975-1981, interval în care nu posedăm nici un răspuns din partea filosofului la felicitările noastre, trimise cu ocazia sărbătorilor de iarnă sau a zilei sale de naștere¹².

Sub raportul întinderii trebuie să facem observația că doar primele trei (datele 22.06.1971, 8.09.1972 și 29.10.1974), adică cele expediate din București, sunt scrisori ceva mai ample, în raport cu restul, care, fiind doar niște răspunsuri de mulțumire la urările noastre de Sărbătorile Crăciunului și ale Anului Nou, sunt extrem de scurte, reduse la o propoziție două, scrise adesea pe simple cărți poștale.

În mai multe scrisori, filosoful își exprimă surprinderea atât față de faptul că noi îi cunoșteam foarte bine activitatea, cât și față de perseverența cu care îl urmăream în cele scrise, chiar declanșându-i uneori sentimente de fericire, arătându-se bucuros că – “in dürfziger Zeit” (n. n.) – poate însenina viața cuiva cu gândurile sale. Într-acest sens, știind că e citit și iubit într-atât de mult din partea noastră – și nu eram absolut deloc numai noi – pe semne că i-am strecurat un licăr de bucurie în suflet.

Excluzând din calcul pe destinatarii scrisorilor din *Epistolar* și exceptând cea către L. Antonesei, nu avem cunoștință să se fi publicat până acum vreo altă corespondență adresată de C. Noica celor tineri cu care se întâlnește personal la Păltiniș sau doar pe cale epistolară și, deci, din acest punct de vedere ne este greu, dacă nu imposibil, să facem o caracterizare de principiu asupra manierei de redactare a răspunsurilor la scrisori, adică să surprindem un eventual model epistolar urmat de filosof, împreună cu temele obsesive (în ultima instanță cele proprii “Școlii”). Chiar dacă piesele

și naționalism. *Paradoxul Noica*, București, Editura Humanitas, 1998, 391 p.; [cu o bibliografie C. Noica și despre, p. 375-386].

⁸ Vezi M. Șora, *Lecția lui Constantin Noica*, în *Ramuri*, nr. 12 (294), dec. 1988, p. 12, 14.

⁹ Vezi Al. Paleologu, *Amicus Plato ... sau: "Despărțirea de Noica"*, în Idem, *Ipoteze de lucru*, București, Editura Cartea Românească, 1980, p. 7-67.

¹⁰ Tabelul a fost alcătuit pe baza bibliografiei publicate de Mircea Handoca la sfârșitul volumului C. Noica, *Istoricitate și eternitate*, București, Editura Jurnalul Literar, 1989, p. 278-332. Vezi anexa III.

¹¹ Nu sunt incluse în nici o bibliografie consultată de către noi “notele de lectură” publicate în *Revista de referate și recenzii. Seria: filozofie, logică, sociologie, psihologie*, (1966-1975), articole extrem de interesante (toate meritând să fie adunate într-un volum), care, dintr-un anume punct de vedere, ilustrează atât universul, cât și posibilitățile de lectură – în sensul reflectării acestora prin prisma schimbului internațional de publicații – ale unui cercetător de la Institutul de logică, cum era C. Noica între 1965-1975.

¹² Este absolut posibil și ca noi să nu îi fi scris întotdeauna. Fără să existe vreo legătură, totuși, observăm că acest interval se suprapune aproximativ cu cel descris în *Jurnalul de la Păltiniș*.

epistolare adresate nouă nu sunt cele mai reprezentative exemple din întreaga corespondență a autorului *Conceptelor deschise în istoria filosofiei la Descartes, Leibniz și Kant* pentru un model paideic în care își proiecta – bănuim – toate scrisorile către tineri, totuși, încă din prima scrisoare, reiese clar intenția paideică a autorului, scopul ei pur educativ. Astfel, potrivit unor exigențe cel puțin de inspirație heideggeriană, dar, în mod evident, luate și din experiența personală, C. Noica ne comunică în ce constă echipamentul intelectual necesar pentru asumarea filosofiei ca specialitate: cunoașterea limbilor elină și germană, precum și a unei științe exacte¹³. Deși adevărate best-seller-uri, autorul *Schiței pentru Cum e cu puțină ceva nou* nu-și recomandă cărțile sale ca fiind indispensabile, ci, dimpotrivă, ne trimite la clasicii filosofiei¹⁴, a căror opere, până la urmă, (trebuie) să fie citite în original. Și celelalte scrisori sunt presărate cu sfaturi, urări și îndemnuri din partea sa ce vizează “buna împlinire în cele ale vieții”, o “bună împlinire profesională și cărturărească” în “cursa cea lungă a culturii”, dovedind o imensă disponibilitate la corespondență și dialog, în condițiile unei vieți plină de privațiuni și extrem de modestă pe care o ducea la Păltiniș. Chiar mărturisirile din unele scrisori către noi sunt o dovadă clară a cenzurii la care era supus C. Noica, sub forma “blocărilor” și a “amânărilor” publicării articolelor sau a cărților sale, cu repercusiuni asupra subzistenței zilnice pentru unul care trăia exclusiv din pensie și scris.

Mărturisim că, în atmosfera apăsătoare a acelor ani, cel puțin pentru noi, întreaga sa operă a însemnat enorm de mult: nu numai că oferea perspectiva unui alt mod de gândire decât cel oficial, ci, în același timp, era și o alternativă veritabilă la limba de lemn național-comunistă, iar îndemnul său ne-au fost un sprijin moral incalculabil. Din varii motive însă, probabil neavând nici “învrednicirea” necesară, toate aceste sfaturi nu le-am putut urma până la capăt și, fără să știm vreodată, ne punem mereu întrebarea: ce s-ar fi întâmplat cu noi după întâlnirea cu Constantin Noica? Deși în ultima scrisoare, din ianuarie '87, extrem de laconică, autorul *Devenirii întru ființă* ne adresa invitația de a-l vizita oricând la Păltiniș, în proasta sfială ardelenască am tot amânat întâlnirea până spre – ziceam noi, atunci – jumătatea lunii decembrie sau spre primăvara următoare. Cum se știe, pe data de 4, filosoful moare, iar întâlnirea noastră a rămas, ca pentru mulți alții, sub semnul lui “n-a fost să fie”. Am ajuns acolo doar la înmormântare. Cu siguranță, despre cât era de iubit și apreciat Constantin Noica vorbesc și imaginile de la înmormântarea sa, lângă schitul de la Păltiniș, prin sutele de admiratori prezenți acolo, veniți din toate colțurile țării¹⁵.

IOAN OROS

ANEXA I

I

Pe plic:
Dlui Ioan Maria Oros
Șereidei 271
Sălaj
Of. p. Meseșeni
[Data poștei: 24 iunie 1971]
Pe verso: data p. 25.06.'71
[Fără adresa expeditorului]

22.VI. 971 București

¹³ În aceeași ordine de idei, îndemnul nicasian nu este nicidecum unul singular, chiar dacă cel despre care va fi vorba nu mai vizează direct filosofia, ci istoria. Ne gândim, desigur, la cunoscutele cuvinte – etern valabile, ca să spunem așa – privitoare la imperativul științific propriu istoricului ardelean exprimat de către I. Lupaș: “Cine este doritor să se inițieze cu oarece temeinicie în tainele trecutului transilvan – dorință pe care s-ar cuveni s-o simtă vie în sufletul său oricare intelectual din această Țară, cu atât mai mult oricare profesor de istorie – va căuta să fie cât mai înzestrat cu o largă cunoștință a celor patru limbi (latină, română, germană, maghiară), de neapărată trebuință fiecare din ele pentru cercetarea serioasă a chestiunilor privitoare la trecutul acesta.” Vezi I. Lupaș, *Probleme de istoriografie transilvană*, în Idem, *Studii istorice*, V, Sibiu-Cluj, 1945-1946, p. 29.

¹⁴ În *Jurnalul de la Păltiniș*, ne este dezvăluită o listă selectivă a lor (în special la p. 45 și 60-61, dar și passim).

¹⁵ În afara scrisorilor prezentate în anexa I, mai dispunem de câteva fotografii de la înmormântarea filosofului la Păltiniș, realizate de alți doi împătimiți întru Noica, ing. Cezar Lukacs din Timișoara (vezi anexa II) și Johannes Comman (Germania), pe atunci student la Brașov. De același fotograf din Timișoara, alte poze cu aspecte de la înmormântarea lui C. Noica au fost publicate în *Caietele de la Rohia (III)*. N. Steinhardt în *interviuri și în corespondență*, Baia Mare, Editura Helvetica, 2001.

Stimate Domnule Oros,

Vă cer iertare pentru dezamăgirea pe care desigur v-am pricinuit-o cu întârzierea răspunsului meu la rîndurile Dvs. din 8 Mai. M-au mișcat bunele sentimente exprimate și pasiunea Dvs. pentru filozofie.

Pentru ca pasiunea aceasta să nu devină o rătăcire – mai ales în mediul sănătos și imediat creator în care trăiți – dați-mi voie să vă spun că nu cărțile mele vă trebuie (din păcate nu mai am exemplare disponibile decât din ultima, "Comentarii la Despre interpretare de Aristotel", o simplă traducere din greacă)¹⁶, ci cărțile clasicilor, citite pînă la urmă în original. Pe acestea le găsiți cu siguranță la marile biblioteci publice. Dacă vreți să faceți o s p e c i a l i t a t e¹⁷ din filozofie, vă trebuie greacă, germană și o știință exactă. Dacă vreți numai să vă desfățați cu gânduri alese, vă asigur că există autori mai interesați decît contemporanii¹⁸.

Vă urez o bună înfîlnire cu ei – și cu viața.

Al dvs. C. Noica.

II

Pe plic:

Dlui Ioan Maria Oros

Șereidei nr. 271

Sălaj

of. post. Meseșeni

[Data poștei: București, 12 SEP. 72]

Pe verso:

C. Noica

Aleea Ornamentului 4

Bloc E-9 ap. 34

Berceni – București V.

8 Sept. 1972 București

Dragă Domnule Olos¹⁹,

Întors din concediu, găsesc rîndurile Dvs. atît de calde. Am fost surprins să văd cît de bine îmi cunoașteți activitatea²⁰ și sînt fericit să știu că înseninez viața cuiva cu gîndurile mele. Din păcate împrejurările și oamenii nu-mi îngăduie să fac, spre sfîrșitul vieții, tot ce aș putea. Proiectele de care-mi vorbeați²¹, ca și altele, sînt amîinate de editori iar revistele "Steaua" și "Cronica" au trebuit să întrerupă - nu știu de ce - o colaborare stăruitor cerută de propriile lor redacții.

Îmi rămîne să cred că veți ști să găsiți în filozofia largă a lumii satisfacțiile pe care vi le dădeam cu lucrările mele. Dați-mi voie să vă spun fără modestie: veți găsi chiar satisfacții mai mari.

În nădejdea că veți alege bine și că amintirea mea vă va fi, cît de cît, o călăuză și un îndemn,

Vă trimit cele mai calde urări și gînduri.

Al Dvs. C. Noica.

III

Pe plic:

Dlui Ioan Maria Oros

Șereidei nr. 271

Sălaj

Of. p. Meseșeni

¹⁶ Fiind un client frecvent al Librăriei Universității din Cluj, mai ales între anii 1970-1974, întîmplarea a făcut ca, împreună cu *Recherches sur l'Organon* (București, Editura Academiei, 1971), această carte să-mi fie oferită spre cumpărare – ambele fiind aduse acolo de către profesorul D.D. Roșca, care, în calitate de academician, le primea gratuit.

¹⁷ Cuvîntul "specialitate" este scris spațiat și în original.

¹⁸ În acei ani, "contemporanii" accesibili erau, desigur, autorii marxiști-leniniști.

¹⁹ Evident, o asocieră scuzabilă cu numele lui Mihai Olos, cunoscutul sculptor maramureșean, care-l vizita deseori la Păltiniș.

²⁰ Filosoful C. Noica se referă la faptul că, în rarele noastre scrisori îi comunicam pe care anume dintre creațiile sale le mai citisem, fie acestea articole din revistele de cultură sau opere publicate între timp. Dacă luăm în considerare anul 1972, constatăm că autorul *Povestirilor despre om* publica în serial atît în *Cronica* și *Convorbiri literare* de la Iași, cît și în *Steaua* de la Cluj (ba chiar un articol în revista mdrilenă *Destin*), dar nicăieri în capitală!

²¹ Judecând după ceea ce publica, credem că "proiectele" despre care îi scriam erau cele două viitoare cărți ce apăreau în serial: *Trei introduceri la devenirea întru ființă* (București, Editura Univers, 1984), în "Steaua", ca *O încercare de filosofie românească*, între anii 1972-1975, și în *România Literară*, începînd cu octombrie al aceluiași an, *Creație și frumos în rostirea românească* (București, Editura Eminescu, în 1973).

[Data poștei: București 1. 11. 1974]

Pe verso: fără adresa expeditorului.

29. X. 974 București
Str. Drumul Taberei 66
sc. B. ap. 56
Buc. VII

Dragă Domnule Oros,

Vă scriu abia acum un rând, spre a vă spune că am fost mișcat să văd, din scrisoarea dvs., cu ce stăruință mă urmăriți în scris. Iertați-mă pentru că, la vîrsta la care am ajuns, nu mai pot dăruî mult timp corespondenței. Vă doresc succes în studii (teza cu relațiile interpersonale în dialogurile lui Platon era interesantă, dar cerea o întinsă cunoaștere a culturii grecești)²², succes în carieră și bună împlinire în cele ale vieții.

Pentru Coridaleu - care nu există în librării - puteți cere cele 2 volume la Asociația de Studii Sud-Est Europene, str. I. C. Frimu 9, Buc.; cel puțin puteți întreba cum să vi le procurați. Personal n-am avut decît câteva exemplare. Vă încunoștițez însă că textul e grec și doar parțial tradus, la vol. II, "Metafizica"²³.

Nu mai scriu aproape nicăieri și îmi pregătesc ultimele lucrări²⁴. Le veți avea cîndva în mîini, după ani. Cu prietenești mulțumiri și gînduri,

Al Dvoastră
C. Noica.

IV

[Carte poștală cu stațiunea Păltiniș]

Domnului

Ioan Maria Oros

str. Primăverii, Nr. 22

Blocul B3, Scara B, Etajul I, Apart. 28

Codul 4700 LOCALITATEA Zalău

jud. Sălaj

[Data poștei: 1.I.'82].

1. I. '982 Păltiniș

Dragă Domnule Oros,

Vă mulțumește pentru urări și gînduri, vă transmite că încă n-a predat Editurii "Cronica ideilor viitoare" și vă dorește reușită deplină în toate,

al DVoastră,

Constantin Noica.

V

[Carte poștală]

Dlui

Ioan Maria Oros

Bd. Mihai Viteazul 34

Blocul A3, apart. 11

codul 4700 loc. Zalău

4. I. '983

La fel de bune urări, cu mulțumiri pentru interesul arătat, vă trimite al Dvstră C. Noica.

²² Filosoful se referă aici la gîndul nostru, avansat într-o scrisoare anterioară, de a face o teză de licență privitoare la relațiile interpersonale în dialogurile lui Platon, despre cum aceste relații sporesc "dramatismul" dialogurilor.

²³ Sub titlul *O nouă pagină în istoria spiritului european. Semnificația istorică a operei lui Teofil Coridaleu*, C. Noica publica în *Convorbiri literare*, pe parcursul a șase numere (aprilie – iulie 1972), viitoarea "introducere la exegeza europeană prin Coridaleu" (Vezi *Simple introduceri la bunătatea timpului nostru*, București, 1992, p. 75-95, 261). În 1973, sub auspiciile AIESEE, apăruse *Oeuvres philosophiques de Théophile Corydalée*, Tom II, *Commentaires à la Métaphysique*, cu introducerea și traducerea filosofului, cartea de care eram interesat atunci.

²⁴ Bănuim că filosoful se referă cel puțin la *Despărțirea de Goethe* (București, Editura Univers, 1976) și *Sentimentul românesc al ființei* (București, Editura Eminescu, 1978) – cărți aflate atunci pe rol, precum și la altele ce vor fi urmat acestora.

VI

[Carte poștală]
 Domnului
 Ioan Maria Oros
 Bd. M. Viteazul 34
 Blocul A3, Scara A, Apart. 11
 Jud. Sălaj
 Codul 4700 Localitatea Zalău

Expedito: C. Noica
 Vila 12, județul Sibiu
 Codul 2440 Păltiniș

30. XII. 984

Cu vii mulțumiri pentru rîndurile și urările trimise, cu la fel de bune urări și cu îndemnul de-a vă considera, la cei 37 ani, la un început de viață, în cursa cea lungă a culturii²⁵,

*al DVoastră
 Constantin Noica.*

VII

[Carte poștală]
 Dlui
 Ioan Maria Oros
 Bd. Mihai Viteazul Nr. 34
 Blocul A3, Apart. 11
 Județul Sălaj
 4700 Zalău
 [Fără adresa expeditorului]
 Data poștei: 29. 11 '84 Sibiu

27.I.'984 Păltiniș

*Dragă Domnule Oros,
 Am găsit în Oct., la întoarcerea mea, urările Dvoastră pentru ziua mea. Acum primesc urări pentru Noul an. Vă mulțumesc pentru repetatele dvoastră atenții și pentru apropiatele și frumoasele gânduri ce-mi trimiteți.*

Vă doresc, la rîndul meu, bună împlinire profesională și cărturărească. Bănuiesc că scrieți. Dacă și publicați, mi-ar face plăcere să primesc lucrările Dvoastră²⁶.

*Cu cele mai alese urări și gânduri,
 Constantin Noica.*

VIII

[Carte poștală]
 Dlui
 Ioan Maria Oros
 Bd. M. Viteazul Nr. 34
 Blocul A3, Apart. 11
 Județul Sălaj
 4700 Zalău
 Expedito: C. Noica
 2440 Păltiniș

²⁵ „Titanul de la Păltiniș” – numit așa, pe drept cuvânt, mai mult în contrapunere cu „geniul Carpaților” de la București – avea această teorie privind faptul că, în cultură, spre deosebire de fotbal, de exemplu, roadele le dai spre finele vieții, „deceniul de aur al creatorului în cultura umanistă” fiind cel cuprins între 60 și 70 de ani.

²⁶ Debutul nostru s-a produs în același an, cu micul articol intitulat *Ecouri ale revistei "Școala Noastră" /1924-1940/ în SUA (ActaMusei Porolisensis, VIII, 1984, p. 693-696)* dar, îndrăznim să credem că, l-ar fi putut interesa cumva doar un altul, apărut un an mai târziu, în aceeași revistă, *Reprezentarea /operei/ lui Homer în biblioteca C.P.D. Zalău (ActaMusei Porolisensis, IX, 1985, p. 635-638).*

Jud. Sibiu

Data poștei: 06.02 '86 Sibiu

3.II.986 Păltiniș

Mișcat de interesul D-tale pentru tînărul²⁷ care a fost,

Cu cele mai bune urări și îndemnuri,

al D-tale

C. Noica.

IX

Pe plic:

Dlui Ioan Maria Oros,

Bd. M. Viteazul 34

Bl. A3, ap. 11

4700 Zalău 2

Jud. Sălaj

Data poștei: 11.1.'87 București

[Fără adresa expeditorului]

(Pe un cartonaș):

Vă mulțumesc pentru bunele rînduri, vă trimit urări și vă aștept oricînd la Păltiniș²⁸,

C. Noica.

Ian. 1987.

²⁷ Filosoful se referă la faptul că, în felicitările noastre, întotdeauna îi făceam un raport de lectură (vezi și nota 20), aici aluzia fiind la cărțile sale scrise în tinerețe, pe care le împrumutasem din biblioteca lui Mihai Șora (*De caelo. Încercare în jurul cunoașterii și individului, Pagini despre sufletul românesc, Mathesis sau bucuriile simple* ș. a.). Ne amintim că, în afara destăinuirilor legate de lectura cărților sale, îi mai scriam despre oportunitatea înființării unei reviste de filosofie intitulată *ÎNTRU* (neștiind, atunci, de proiectul *Caietelor de la Păltiniș*) sau despre faptul că, la împlinirea a 75 de ani, ar fi meritat cu prisosință o Festschrift, dar, din păcate, apropiații erau, temporar, plecați din țară. În ce ne privește, drept omagiu, am republicat, cu un scurt cuvînt înainte, *Ardealul în spiritualitatea românească*, în *Silvania. Revistă de cultură, literatură și artă*, Zalău, Anul I, Nr. 5, iulie 1990, p. 3.

²⁸ C. Noica nu era singurul intelectual de marcă vizitat de către tineri. Fără să fi creat "școală", știm că, în aceeași perioadă, erau căutați N. Steinhardt la Rohia sau Anton Dumitriu și Mihai Șora la București.

ANEXA II

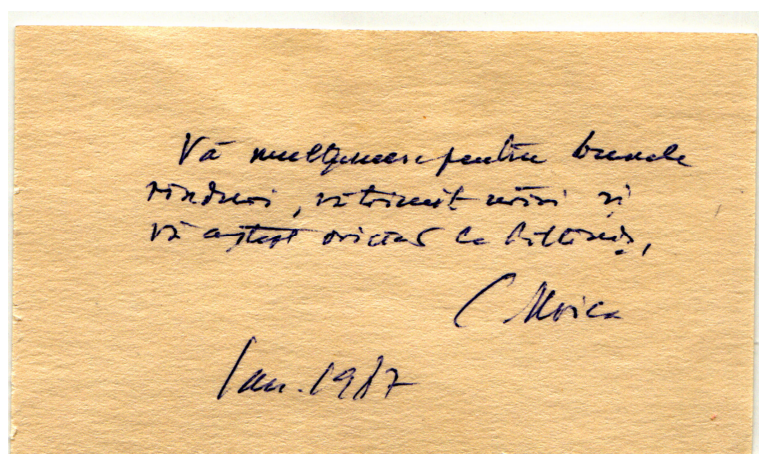
22.VI.91 București

Stimate domnule Oro,

Vă cer iertare pentru defaimarea
pe care de răpur v-am făcut-o cu
interpretarea rădăcinilor mele la născut
Or. Nă. & Hăi. M-am rădăcinat bunule
maternitate exprimată și parvenit Or.
pesteu fiteppie.

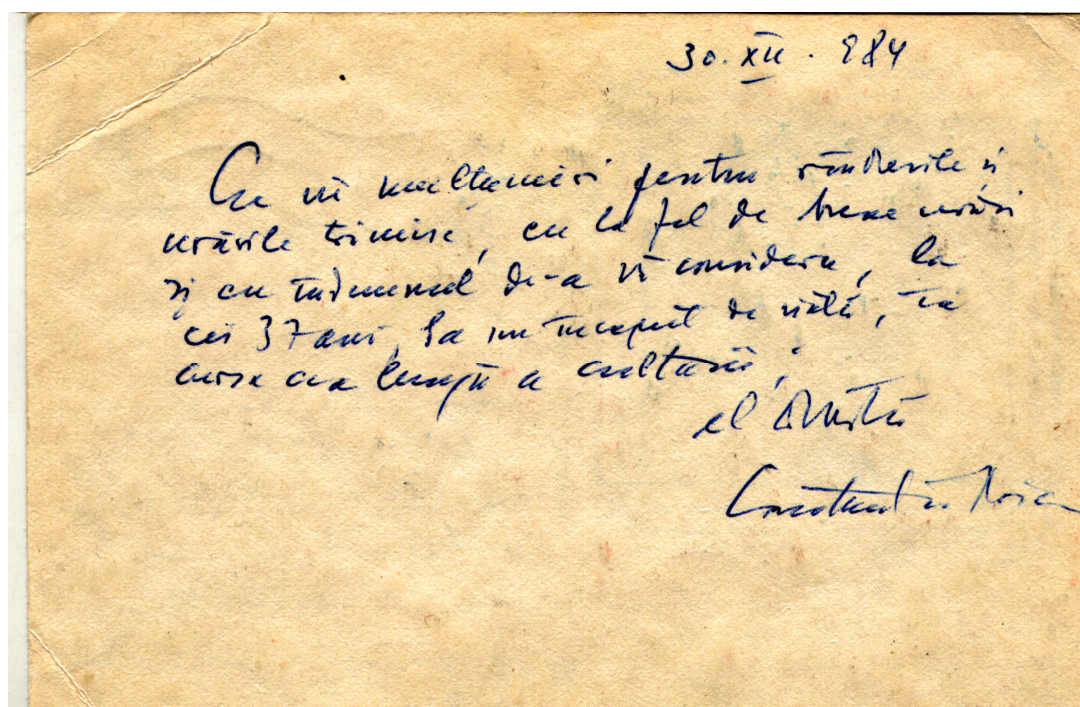
Pentru ca parvenit acesta să nu
devină o notă de rădăcină — mai ales în mediul
rădăcinat și rădăcinat creator. Eu care trăiesc
dăți-mi mie să vă spun că nu rădăcinile
mele vă tăbure (nu rădăcinile nu mai am
exemplare disponibile decât din ultima,
„Cimentul de rădăcină interpretare de Aristotel”,
o rădăcină tăbure din rădăcină), ci rădăcinile
clavicele, citite până la urmă în
original. Pe scutele le puseți cu rădăcinile
le mare rădăcină publică. Dacă rădăcinile
să facă o rădăcină de rădăcină, în
tăbure rădăcină, genănu și o rădăcină
rădăcină. Dacă rădăcinile rădăcină rădăcină
cu rădăcină rădăcină, vă rădăcină rădăcină
autori rădăcină interesanți decât contemporani.
Vă rădăcină o rădăcină rădăcină — și ca rădăcină
Al Oro. C. Hăi

Fig. nr. 1. Prima scrisoare, datată 22.VI.1971, București

Vă mulțumesc pentru bunade
 rădăni, întruost urări și
 vă aștept oricând la bătrâni,
 C. Noica
 1 ian. 1987

Fig. nr. 2. Ultima scrisoare, datată 1.I. 1987, București

30. XII. 1984

Cu mi mulțumesc pentru rădăni și
 urări trimise, cu la fel de bune urări
 și cu tălmăcirea de-a vă considera, la
 cei 37 ani, să mi începuți de viață, în
 care cea largă a culturii,
 el d. Noica
 Constantin Noica

Fig. nr. 3. Scrisoare din Păltiniș, datată 30.XII.1984

Fig. nr. 4. La înmormântarea lui C. Noica, la Păltiniș. Scoaterea sicriului din schit

Fig. nr. 5. La înmormântarea lui C. Noica, la Păltiniș. 6 dec. 1987. Imagine din timpul prohodului